

דעותיהם של רש"י, הרי"ף והרמב"ן על דינר כסף של צורי				
רש"י	שמות פרק בא פסוק לב (לב) שלשים שקלים יתן – גזירת הכתוב הוא, בין שהוא שוה אלף זוז, בין שאינו שוה אלף דינר. והשקל משקלו ארבע זאבים שהם חצי אונקיה למשקל הישר של קולוניא"א:	בכורות מט: מנה של צורי – היואל במדינת צורי להסלע ד' זוזים והזוז במשקל זהב של משקל שני פשיטין ומחאה למשקל הברזל.	בבא קמא לו: כסף צורי – הסלע ד' דינר והדינר משקלו זהב וכן קורין בקושטנטיני"א לזהב דינר והוא שנים ומחאה למשקל הברזל.	עבודה זרה דף יא. שבעים מנה צורי - משמע הכסף שרף לור' משקל של לור והוא כ"ה סלעים והסלע ד' דינרים והדינר הוא משקל זהב קושטנטיני"ה.
רי"ף	חסכת קידושין דף ו עמוד א תניא שם מעה כסף דינר מעה ב' פונדיונין פונדיון שני איסרין איסר שני מסמסין מסמס שני פרוטות נמאלת פרוטה אחת משמונה באיסר האיטלקי ושיעורה חד ממאה ותשעין ותרין בזוזא דשטרנג והוא דינר זהב של ערביים			
רמב"ן	שמות פרק ל פסוק יג (יג)...וכתב רש"י (לעיל כא לב) שהשקל משקלו ארבעה זאבים, שהוא חצי אוקיה למשקל הישר של קלוניא. מאל הרב מפורש בגמרא (ב"מ לז ב) שהסלע ארבעה ד"נרין, וקבל במשקל הדינרין שהוא כמשקל הזהובים. וכן כתב בפירושו בגמרא בבבא קמא (לו: ד"ה כסף צורי) הדינר משקלו זהב, וכן קורין בקושטנטיניה הזהב דינר. וכן זה אמת הוא, אבל שיער הרב בזהובים הנמאלים בדורו וגם בדורנו, והם כמשקל חצי האוקיה שהזכיר, ואינו כן, כי מלכי הגוים פחתו הזהובים, וכבר מצינו בדברי בעל הלכות גדולות (הלי בכורות והל' קדושין) והגאונים הראשונים כי הדינר הנזכר בכל מקום בתלמוד הוא דינר שקדנג, וכן כתוב במסכת קדושין בהלכות רבינו (הרי"ף, פרק א), ואמר שהוא דינר זהב של ערב"ס. ולפי השיעורין הנמאלים בדבריהם הדינרין שבתלמוד גדולים מן הזהובים הנמאלים היואלים בזמננו קרוב לשליש השקל, והשקל שלשה רביעי אוקיה למשקל של הארץ הזאת, והוא האוקיה שהזכירה הרב ז"ל: ודע כי שקלי התורה הם הסלעים האלו שכל סלע מהן ארבעה דינרין, אבל שקל המוזכר בדברי חכמים, כגון ששנינו (שבועות מג א) שקל הלויתני עליו וסלע היה שוה, סלע הלויתני עליו ושקל היה שוה, הוא ב' דינרין, חצי הסלע. וטעם זה, מפני שהעם קורץ שקלים לחצי הסלעים שהיו שוקלים בכל שנה, וכן הונהג בלשון חכמים במשנה, ועל כן אומר אדם לחברו שקל הלויתני, כלומר המשקל שישראל שוקלים. ויתכן שעשו בזמן בית שני מטבע של כסף של ב' דינרים כדי שיהא מצוי לתת לגזבר ההקדש ולא יטררכו לקלכון, וקראו לזה המטבע שקל, והיו קורץ לשקל של משה שהוא שקל של תורה סלע כהרגומו. ויש אומרים כי הטעם ממה שאמרנו (בכורות ה א) מנה של קדש כפול היה, וכן כל המטבעות. ואינו נכון, כ' שקלי עבד ואונס ומפתה אינם של קדש:	הערה בענין השקל ברכני השם עד כה שזכיתי ובאתי לעכה ומאלתי שם ביד זקני הארץ מטבע כסף מפותח פתוחי חותם, מלדו האחד כעין מקל שקד ומלדו השני כעין כלוחית, ובשני האלדים סביב כתב מפותח באר היטב. והראו הכתב לכותיים וקראוהו מיד, כי הוא כתב עברי אשר נשאר לכותיים כמו שמוזכר בסנהדרין, וקראו מן האל האחד שקל השקלים, ומן האל השני ירושלים הקדושה. ואומרים כי האורות מקלו של אהרן שקדיה ופרחיה, והאורה השני לנכנת המן. ושקלנו אותה בשלחנות ומשקלה עשרה כסף אסטרולינג, והם חצי האוקיה שהזכירה רבינו שלמה. וכן ראיתי מן המטבע ההוא בלורות ההן ובכתיבה ההיא חצי משקלה, והוא חצי השקל שהיו שוקלים לקרבנות. והנה נסתייעו דברי רבינו שלמה סיוע גדול, כי כפי דברי רבינו הגדול והגאונים הפרוטה חצי חכ"ה והדינר חכ"ה, והם אמרו שהם ל"ו שערות, והרי הוא הדינר שקורין בעכו ביזאנד שארדינט שכן הוא שיעורו בכיוון, והוא הוא השקדינג שהזכירו הגאונים שהלעוזות בלעגי שפתם אומרים כן, וכך קורין לבזנאד דינר צורי , וכך כותבין בכתובות שלהן דינרי צורי . כי בצור הקרובה לעכו היו מטביעין אותן. ומשקל הדינר הזה שלשה איסטרולינג, נמאל הסלע י"ב איסטרולינג לפי דבריהם, ואינו אלא עשרה כדברי רש"י. ולמדנו שהגוים הללו הוסיפו עליהן שתות, אולי החתיכות הקטנות הנשקלות בבזאנד הם תוספת, וגופו בעלמו עשרים גרעיני חרוב, תושלב"ע.		